

РАЗГРАНИЧЕНИЕ НА ОБИДАТА ОТ НЯКОИ ДРУГИ ПРЕСТЪПНИ СЪСТАВИ
ПО БЪЛГАРСКИЯ НАКАЗАТЕЛЕН КОДЕКС И ОТ АДМИНИСТРАТИВНОТО НА-
РУШЕНИЕ ПО УКАЗ ЗА БОРБА С ДРЕБНОТО ХУЛИГАНСТВО*Владимир Попов*DIFFERENTIATING INSULT FROM OTHER CRIMINAL OFFENCES UNDER
THE BULGARIAN CRIMINAL CODE, AS WELL AS FROM THE ADMINISTRATIVE
OFFENCE PURSUANT TO THE PETTY DELINQUENCY COUNTERACTION
DECREE*Vladimir Popov*

Abstract: This paper presents a brief overview of the act of insult, pursuant to Article 146, Paragraph 1, and Article 148, Paragraph 1, Sections 1–4 of the Bulgarian Criminal Code /CC/) in comparison with other criminal offences under the CC, as well as with the administrative offence pursuant to the Petty Delinquency Counteraction Decree, where honour and dignity constitute the primary or additional subject matter of the defence. The paper takes into account the existing common characteristics of the criminal offences in question from both an objective and a subjective perspective, where different communicative situations resort only to derogatory attitude on the part of the deed's subject towards the object of the infringement, or such attitude represents an aspect of the broader range of the illegal deed. The analysis includes a comparison between insult, as defined in Article 146, Paragraph 1 of the CC, and “grave insult”, as defined in the texts of Article 118, Article 124, Paragraph 2, and Article 132, Paragraph 1 of the CC. In addition, it contrasts the concept of insult in terms of definition and content with the insult pursuant to Article 146, Paragraph 1, and Article 148, Paragraph 1, Sections 1–4 of the CC, with the criminal offences of military insult under Article 378 of the CC, delinquency under Article 325 of the CC, and petty delinquency under Article 1, Paragraph 2 of the Petty Delinquency Counteraction Decree, as well as with the offence of minor bodily injury under Article 130, Paragraph 2 of the CC. An emphasis is placed on the difference between them.

Keywords: invective language (Latin *invectiva oratio*) – verbal aggression, derogative language, abusive language; obscene language (Latin *obscenus* – indecent, lewd, foul); swearing – obscene and blasphemous language addressed at someone or something; curse – reproach.

Юридическото съдържание на честта и достойнството ги определя като основен или допълнителен обект на защита в редица текстове от българския НК, а също и в УБДХ. Гарантираната от законодателя тяхна защита обуславя при накърняването им възможността за реализирането на наказателна отговорност за извършено престъпление или административнонаказателна такава за осъществено административно нарушение.

Унизителното отношение към личността, с което се засягат тези нематериални блага, има различно обективизирано съставо-

мерно поведение и съответно различно субективно отношение към извършеното. В действащия български НК казането или извършването на нещо унижително за честта или достойнството на друго в негово присъствие реализира състава на обидата по чл. 146, ал. 1 от НК и чл. 148, ал. 1, т. 1–4 от НК.

В историко-правен аспект кодификацията на престъплението „обида“ в българското законодателство обхваща Турския наказателен закон от 1858 г., Наказателния закон от 1896 г., НК от 1951 г. и НК от 1968 г. Нещо повече – обидата е била деяние, интересно и

за българското обичайно право¹, действащо едновременно за известен период от време с Турския наказателен закон. Реализацията и последователността на законодателните идеи в съставите на обидата са предизвиквали интереса на редица автори. Така например П. Раймундов² прави кратък исторически преглед на съставите на обидата в редакцията ѝ от 1896 г. и на тази от 1951 г., акцентирайки на първата. А проф. Б. Велчев³ разглежда развитието през годините на научно-теоретичната мисъл за понятието и същността на обидата. Настоящата статия разглежда актуалната редакция на състава на обидата, тази по чл. 146, ал. 1 от НК и чл. 148, ал. 1, т. 1–4 от НК. Правилното приложение на материалния закон изисква разграничението както на понятия като „обида“ и „тежка обида“, така и на този престъпен състав, наричан по-долу „обикновена обида“, от някои други престъпни състави и от административното нарушение, съдържащи общи признаци от обективна и субективна страна с това противоправно деяние. Да започнем с:

1. ОБИДА и ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА по чл. 118 от НК, чл. 124, ал. 2 от НК и чл. 132, ал. 1 от НК.

В разпоредбата на чл. 146, ал. 1 от НК, както бе посочено по-горе, се съдържа фактическият състав на престъплението „обида“ и се употребява това понятие. Текстовете на чл. 118 от НК, чл. 124, ал. 2 от НК и чл. 132, ал. 1 от НК са отделни фактически състави на т.нар. афектни престъпления, при които съответно са причинени умишлено смърт; смърт по непредпазливост вследствие на умишлено нанесени тежка, средна и лека телесна повреда; тежка, средна и лека телесни повреди. „Тежката обида“ не е отделен престъпен съ-

став в НК, а е понятие, с което се обозначава един от алтернативните признаци от обективната страна на тези три престъпления. Тоест необходимостта от това разграничение се налага с оглед на понятийния апарат, използван в горепосочените текстове. Правилната квалификация ще позволи и правилно приложение на материалния закон.

Според Ш. Х. Романо⁴ обидата е деяние, чрез което се изразява отрицателно ценностно съждение, по отношение на присъстващо лице.

Според проф. Н. Долапчиев⁵ обидата е „изразяване (с думи или дела) на лично съждение, унижително за честта на друго лице в негово присъствие“.

Проф. Ал. Стойнов⁶ пише: „Непосредствен обект на обидата са обществените отношения, които осигуряват неприкосновеността на личното чувство за достойнство, самооценката на човека, положителната оценка, която всеки има за собствената си личностна и обществена ценност“.

Проф. А. Гиргинов⁷ посочва, че: „Обидата е умишлено и противоправно посегателство върху духовните ценности на личността – честта и достойнството на човека“. Авторът допълва, че с обидата се изразява презрителната оценка по отношение на пострадалия, която засяга неговата субективна чест и достойнство – самочувствието му, неговата самооценка.

Според П. Раймундов⁸: „обида е съзнателно, целенасочено унижаване чувството на лично достойнство на пострадалия чрез думи или действия, които по съдържанието си противоречат на изискванията за благоприличие и на добрите нрави“.

¹ Вж. Радева, Н. Ролята на българското обичайно право след Освобождението. – De jure, № 1, 2019 (18).

² Раймундов, П. Обида и клевета. София: Феня, 2009, с. 29–35.

³ Велчев, Б. Престъпления от частен характер. София: Сиела, 2015, с. 92–102.

⁴ Романо, Ш. Х. Коментаръ на наказателния законъ, т. III. София: Печатница „Новъ животъ“. 193, с. 114.

⁵ Долапчиев, Н. Наказателно право, т. I. Особена част. Престъпления против живота, здравето и честта. София: Придворна печатница, 1943, с. 140.

⁶ Стойнов, Ал. Наказателно Право. Особена част. Престъпления против правата на гражданите. София: Сиела, 1997, с. 134.

⁷ Гиргинов, А. Наказателно право на Република България. Особена част. София: СОФИ-Р, с. 116–117.

⁸ Цит. съч., с. 35.

В Р-22-95-III н.о. на ВКС е посочено, че: „При обидата деецът дава своя негативна личностна оценка чрез епитети, квалификации, сравнения, псувни и др., които по своето съдържание засягат честта и достойнството на адресата на същата информация и се обективират с такава цел“.

Според Р-251-10-I н.о. на ВКС: „При обидата деецът дава своя негативна оценка за личността на друго лице в негово присъствие или изнася обидна информация за друго, като цели тя да достигне до него (да бъде узнатата от него)“:

Р-93-13-III н.о. на ВКС посочва, че: „Обидата е престъпление, засягащо чувството на лично достойнство“.

Според Р-20-98 по к.д. №16/98 г. на КС на РБ обидата е: „Умишлено унижаване достойнството на дадено лице посредством неприлично отнасяне с него“.

Изпълнителното деяние на обикновената обида съгласно чл. 146, ал. 1 от НК се състои в устно или писмено изразяване на отрицателно ценностно съждение, мнение, оценка, сравнение, квалификация, осъществени в обществено неприемлива форма, или в изразяване чрез жестове, мимики или други действия в същата форма, на персонализирано унижително отношение към друго физическо лице, което е в състояние непосредствено да го възприеме и вследствие на това да бъде засегната неговата положителна самооценка – да се почувства обидено, а евентуално и едновременно с това да бъде занижена и положителната обществена оценка за него. Субект може да бъде всяко наказателноотговорно лице. А обект на посегателство с оглед на способите, средствата и особеностите на конкретния случай при осъществяване на обидата, предвид възможността и способността за възприемане на унижението, не могат да бъдат лицата, които са малолетни, глухи – при словесна обида, неграмотни – при писмена обида, психичноболни, спящи, намиращите се в безпаметно пияно или здравословно състояние, невладеещите езика, на който е осъществено деянието, отсъстващите лица при обективизиране на деянието, починалите. Субективната страна

на обидата се изразява в пряк или евентуален умисъл. Целите и мотивите не са елемент от субективната страна на обидата. Квалифицираните състави на обидата по чл. 148, ал. 1, т. 1–4 от НК обхващат хипотезите на обида, нанесена публично; разпространена чрез печатно произведение или по друг начин, на/от длъжностно лице или представител на обществеността при или по повод изпълнение на службата или функцията им.

Както бе отбелязано по-горе, в действащото към момента наказателно право „тежката обида“ не е престъпление по НК, а е понятие, с което се обозначава един от алтернативните признаци от обективната страна на престъпленията по чл. 118, ал. 1 от НК, чл. 124, ал. 2 от НК и чл. 132, ал. 1 от НК.

Според проф. Ив. Ненов⁹, анализирайки същото понятие в текста на чл. 128 от НК от 1951 г., „Тежката обида представлява засягане чувството на лично достойнство на дееца или неговите близки (чл. 165), което по своята интензивност надвишава едно обикновено накърняване на честта... Обидата трябва да представлява тежко посегателство върху честта на дееца, преценено обективно, и с оглед на нейното възприемане от последния. Тя може да бъде извършена както с обидни думи, така и с действие, изразяващо презрително отношение към последния“. Според проф. Ив. Ненов тежката обида трябва да е довела до състояние на силно раздразнение. Интерес предизвикват и примерите, които той посочва като възможна тежка обида. Според този автор тежка обида имаме в случаите на съпругеска изневяра, когато е придружена със съзнателно гаврене с личността на другия съпруг; със съзнателно унижаване на неговото достойнство; в случаите, когато участниците в изневярата допускат, че могат да бъдат видени или заварени от другия съпруг и че с това ще засегнат дълбоко неговото достойнство; както и при известни условия тежкото унижение може да бъде и самият факт на изневярата.

Идентично становище застъпва и проф. Ал. Стойнов¹⁰, според когото под тежка обида законът има предвид случаите, когато обидните думи или действия засягат силно чувството

⁹ **Ненов, Ив.** Наказателно право. Особена част, т. 1. София: Наука и изкуство, 1956, с. 351–353.

¹⁰ Цит. съч., с. 57–58.

за самооценка на дееца или на неговите близки, а оценката за тежестта на обидата се прави съобразно правилата на морала... Посочва и че е необходимо деецът да се е почувствал обиден и в резултат на това да е изпаднал в силно раздразнение.

Съдебната практика е богата откъм съдържание по отношение на понятието „тежка обида“. Съгласно ППВС № 2/16.12.1957 г., т. 20 – „Насилието, с което се предизвиква състояние на силно раздразнение, може да бъде както физическо, така и психическо“. Посочено е, че тежка обида е тази, която от гледище на морала дълбоко засяга и унижава честта и достойнството на личността.

А в Р-17-1972-I н.о. на ВС е посочено, че: „Дали дадени думи, казани от пострадалия, представляват тежка обида по смисъла на чл. 118 НК и дали те са предизвикали силно раздразнено състояние у подсъдимия, следва да се преценява конкретно във всеки случай. Възможно е известни думи, които обективно представляват тежка обида, в даден случай да не предизвикват силно раздразнено състояние у лицето, на което са казани, а в друг случай същите думи да предизвикат такова състояние“.

В подобен на гореизложения смисъл са и други съдебни решения – Р-1163-1954-I н.о. на ВС; Р-1505-1956-II н.о. на ВС; Р-853-1968-I н.о. на ВС; Р-419-1976-I н.о. на ВС; Р-313-1981-II н.о. на ВС; Р-121-2011-II н.о. на ВКС и др.

Какво означава „тежка обида“? Това е особено грубо, цинично, брутално и дълбоко засягане на честта и достойнството на другия. Същото най-често се изразява с груби псувни или цинични ругатни; с демонстративно пренебрежение и потъпкване на религиозни чувства на опонента; с цинично присмиване над роднинско обкръжение; с подигравка над национално самосъзнание, с изневяра и т.н.

Материалноправната преценка дали една обида е тежка следва да бъде осъществена по линията миоглед – контекст – ситуация – среда. В част от посочените по-горе примери от съдебната практика псуването на майка или особено груби цинични изрази, лишени от обичайния изказ на общуване между

познати или роднини; лисването на чаша с концентрат, осъществено в шеговита или игрова форма; провокативното скъсване на вестника на опонента; внезапно заварената изневяра са разгледани като тежка обида. В този смисъл унизителното отношение към обекта на тежката обида може и да не изпълва съставите на обикновената обида по чл. 146, ал. 1 от НК и чл. 148, ал. 1, т. 1–4 от НК. Може би точно тук е моментът да си припомним разпоредбата на афектното убийство по чл. 249, ал. 2 от НЗ от 1896 г., в който текст се използва понятието „обида“, а не „тежка обида“. Проф. Н. Долапчиев¹¹ посочва, че употребеното понятие не трябва да се схваща в неговия технически правен смисъл като престъпление „обида“ по чл. 234 от НЗ. Този автор пише, че в това понятие „трябва да се влага онова житейско съдържание, което всекидневният живот им придава, като се схващат като всяко деяние, което е от естество да възбуди вътрешно огорчение в душата на лицето, за което се отнася, и да засегне неговата чест в най-широк смисъл“. Проф. Н. Долапчиев дава и един интересен пример от съдебната практика – Р-899-1939-I н.о. на ВКС, съгласно който обида по този текст е налице даже и когато няма намерение за обида у оскърбителя, стига казано обективно да има обидно естество и да е породило в душата на обидения силно раздразнено състояние.

Независимо от дистанцията на времето подобен род несъвместими с морала прояви могат да бъдат с оглед особеностите на конкретния случай и да получат своята пеналистична оценка като „тежка обида“. Но е възможен и противоположен правен извод. Няма да е налице тежка обида, когато особено циничната и вулгарна изказност, макар и с персонална насоченост, е в шеговита форма. Няма да е налице тежка обида, ако изневярата не е пряка и непосредствена причина за афектното състояние. Считаю, че и грубите епитети, индивидуализиращи принадлежността към една или друга малцинствена група, не могат да квалифицират обективизирането им като тежка обида.

За разлика от понятието „обикновена обида“ съдържанието на понятието „тежка обида“ обхваща по-значително снижаване на

¹¹ Цит. съч., с. 36–37.

честта и достойството на обидения. Емоционалната сфера и вътрешното себеусещане са засегнати в степен, значително надвишаваща обикновеното неприятно усещане за личностно омаловажаване. Но, разбира се, това не означава, че е приложим количествен критерий, приложими са качествени характеристики. За да се прецени дали обидата е тежка, следва да се подложат на правен анализ субективните емоционално-волеви особености на обекта на посегателство – способност за осъзнаване на самооценката с оглед на конкретната възраст, психологични характеристики; а също и социална ангажираност и принадлежност, бит, като съпоставката им обективно да бъде актуалната за момента на произнасяне на обидата и наложена от обществените потребности и закономерности, нормативно закрепена нравственост.

На последно място съставите, съдържащи обективния признак „тежка обида“, за разлика от съставите на обикновената обида, изискват първата да е довела дееца до състояние не на обикновено, а на силно раздразнение под формата на физиологичен афект и в това състояние обиденият да е причинил смърт или телесна повреда на обиждащия.

В заключение бих желал да обърна внимание и на някои рядко допускани от правоприлагащите органи грешки, дори и при правилно разграничение на понятията „обикновена обида“ и „тежка обида“. В малък брой случаи се приема, че от тежката обида следва да са настъпили или да е било възможно да настъпят тежки последици за обидения и неговите близки. Граматическото и буквалното тълкуване на текстовете на чл. 118 от НК, чл. 124, ал. 2 от НК и чл. 132, ал. 1 от НК обвързва тези последици само с „друго противозаконно действие“, а не и с „тежката обида“.

2. ОБИДА и ВОЕННА ОБИДА по чл. 378 от НК

Текстът на военната обида по чл. 378 от НК се намира в глава XIII – Военни престъпления, раздел I „Престъпления против подчинеността и военната чест“. Престъплението е двубектно, като основният правнозащитен обект са обществените отношения, свързани

с воинския ред и дисциплина, основното проявление на които е воинската чест. Допълнителният обект са обществените отношения, гарантиращи закрила на личното воинско достойнство.

П. Петков¹² посочва като непосредствен обект обществените отношения, обезпечаващи съблюдаването на военната чест и достойнство на военнослужещия или държавния служител в структурните звена на МВР по време на изпълнение на службата им или във връзка с изпълнение на служебните им задължения. Като предмет на военната обида този автор посочва честта, достойството и доброто име на тези лица.

1. Първото основно разграничение между съставите на военната обида по чл. 378, ал. 1-3 от НК с тези на обикновената обида е по отношение субекта на престъплението – дееца/обиждащия и на обекта на посегателство – пострадалия/обидения от същото – това не се граждански лица, а военнослужещи на редовна или срочна военна служба, както и държавни служители в МВР, последните само в случаите на изрична и конкретна обстановка съгласно чл. 371, б. „в“ от НК – във военно време или в бойна обстановка или при участие в мисия или при операция извън страната или във връзка с бойни действия.

2. Квалифицираните състави по чл. 378, ал. 2 и ал. 3 от НК съдържат като хипотеза наличието на субординация като признак от обективната страна на военната обида. При обикновената обида липсват като основен състав или като квалифициращо обстоятелство отношенията на власт и подчинение, като последните могат да имат значение при индивидуализация на наказанието като смекчаващи или утежняващи вината обстоятелства по смисъла на чл. 54 от НК.

3. Няма да е налице военна обида, ако унизителното отношение е от гражданско лице към военнослужещ, от военнослужещ към гражданско лице, а също и когато длъжностните лица от състава на МВР не се намират в обстановка, изискуема от нормата на чл. 371, б. „в“ от НК. Тогава ще е налице обикновена обида по чл. 146, ал. 1 от НК и чл. 148, ал. 1, т. 1–4 от НК.

¹² Петков, П. Военни престъпления. София: Сиела, 2014, с. 128.

4. Съществен момент, разграничаващ обикновената обида от военната, е този, че за последната не са нормативно изискуеми квалифициращите обективни признаци на първата – публично, чрез печатно произведение или по друг начин. В този смисъл тези липсващи квалифициращи признаци следва да се разглеждат като утежняващи вината обстоятелства по смисъла на чл. 54 от НК и имат значение за индивидуализацията на наказанието.

5. Военната обида в хипотезата на чл. 378, ал. 3 от НК, когато субект на това престъпление е подчинен, а пострадал – негов началник, като изключение от общото правило е съставомерно деяние. Не се изисква като обективен признак „присъствие на пострадалия“, касае се за т.нар. „задочна обида“. Докато обикновената обида винаги е присъствена, а задочната е винаги несъставомерна.

6. При военната обида няма възможност за реторсия, тоест нейната наказуемост не отпада, докато при обикновената обида в случаите на чл. 146, ал. 1 от НК и при квалификацията ѝ като публична съгласно чл. 148, ал. 1, т. 1 от НК този институт е приложим. При военната обида насрещното унизително отношение може да обоснове правен извод за наличие на смекчаващо вината обстоятелство по смисъла на чл. 54 от НК и да има значение за индивидуализация на наказанието.

7. Обикновената обида по чл. 146, ал. 1 от НК се санкционира с наказания „глоба“, имаща минимален и максимален размер, и „обществено порицание“. При военната обида по чл. 378, ал. 1–3 от НК наред с наказанието „обществено порицание“ глобата отстъпва мястото си на наказанието „лишаване от свобода“. Последното по пътя на редуцията му по чл. 55 от НК дава възможност за налагане и на наказание „пробация“.

8. За разлика от обикновената обида, при военната е изключено частното обвинение.

Краткият сравнителен анализ между обикновената и военната обида разкрива значителни различия между тях. Това се дължи на обстоятелството, че при военната обида накърняването на честта и достойнството е с по-тясно съдържание. Това са съсловни чест и достойнство, чест и достойнство „на мун-

дира“, „на пагона“, обхванати от специфичното съдържание и изисквания на нормативни актове, свързани с военизираните структури на държавата. Без да подценяваме безусловната необходимост от съществуването и в този случай на наказателноправните характеристики на морално-етичните категории чест и достойнство, вероятно би било удачно като законодателно решение наказанието „лишаване от свобода“ да бъде заменено с наказание „глоба“. Това би било напълно достатъчно за реализация на индивидуалната и генералната превенция.

3. ОБИДА и ДРЕБНО ХУЛИГАНСТВО по чл. 1, ал. 2 от УБДХ; ОБИДА и ХУЛИГАНСТВО по чл. 325 от НК

Фактическият състав на дребното хулиганство е уреден в чл. 1, ал. 2 от УБДХ, а този на хулиганството – в чл. 325 от НК.

Разграничението между обикновената обида и горепосочените текстове изисква от правоприлагащите органи точен анализ на фактологията на казуса, защото унизителното посегателство върху честта и достойнството на пострадалия и непристойните прояви – дребно хулиганство, респективно непристойните действия – хулиганство, често пъти имат едно и също обективирание в хипотезите на груба, непристойна, нецензурна реч или оскърбително отношение чрез някакво физическо действие към обкръжението.

Унизителното отношение под формата на обществено неприемливи реч или действие е общото между обидата и дребното хулиганство. Ще е налице дребно хулиганство, ако в тях не се съдържа престъпният състав на обидата, при това като съотношение – административно нарушение – престъпление, те не се намират в отношение на поглъщане. За да ги разграничим, следва да изследваме насочеността на субективното отношение, на умисъла на двете прояви. При обидата тази насоченост е към понижаване на личното достойнство и/или чест на обекта на посегателство, тоест субективното отношение на дееца има конкретен адресат. При дребното хулиганство деецът е насочил своето субективно отношение към нарушение на обществения ред, но това той извършва безадресно или, макар и

да е насочено към определено лице или лица, тоест има някакъв адресат, то няма за съставомерно съдържание унижаване на честта и достойнството.

Обезличеното неприличие под формата на инвективна или обценна лексика или други фактически действия с унижително съдържание, проявено на обществено място спрямо граждани, органи на властта или обществеността, което няма за пряка цел персонализирано унижение, изпълва състава на административното нарушение – дребно хулиганство.

Същото това неприличие, но с ясно изразено персонализирано унижение било поради лична неприязън, било поради груба негативистична оценка на действия на пострадалия, реализира престъпния състав на обидата.

Разбира се, разграничението следва да обхваща обстановката, средата, личностните особености на субекта и обекта на посегателство, техните взаимоотношения, характер на действията, съдържание на извършеното, интензивност на психическото въздействие, възможността за настъпване на конкретна психическа травма и степента, в която тя е реализирана.

Що се касае до хулиганството по чл. 325 от НК, то се обективира с непристойни действия, засягащи и насочени предимно към собствеността, личността или обществения морал. Формите на проявление са най-различни. При хулиганските действия най-често липсва личен мотив, но дори и такъв да е налице, те не са единствено негативна оценка и отговор от страна на дееца на възприето от него като неприемливо конкретно чуждо поведение. Напротив, при тях деецът създава хаотична конфликтна ситуация, без да има за цел да я контролира. Демонстративното желание на дееца е да изяви обобщено пренебрежително отношение към моментното обкръжение, към неговото битие, към обществено възприетия порядък на взаимно общуване, да отличи себе си. И това деецът извършва чрез брутална демонстрация против обществения ред и чрез висока степен на неуважение към личността.

От значение за разграничението и тук, както бе отбелязано по-горе, са мотиви, цели, способности на реализация, ситуация, среда, характер и съдържание на действията, насоче-

ност на умисъла. Обидата, извършена по лични мотиви и при обективизиране на действията като хулигански, няма да бъде погълната и обхваната от фактическия състав на престъплението „хулиганство“, а ще се намира в идеална съвкупност с него, когато се докаже, че деецът е действал едновременно и с умисъл да обиди пострадалия, и с умисъл да настъпи и друг резултат – грубо нарушение на обществения ред и явно неуважение към обществото, което е желал или допуснал.

В този смисъл са и ППВС № 2/1974 г. на ОСНК, т. 7; Р-432-1972-I н.о. на ВС Р-257-09-I н.о. на ВКС

4. ОБИДА и ЛЕКА ТЕЛЕСНА ПОВРЕДА по чл. 130, ал. 2 от НК

Тук разграничението е относимо само между обидата, когато тя е извършена с унижително физическо действие, и леката телесна повреда, когато е изразена в причиняване на кратковременна болка.

Престъплението по чл. 130, ал. 2 от НК има за пряк и непосредствен обект на защита закрилата на човешкото здраве и телесната неприкосновеност на индивида. Обществени-те отношения, свързани със защитата на честта и достойнството на пострадалия, се засягат косвено.

Разграничението между тези две деяния, например при удряне на плесница, е основно по линия на обективната страна и по насочеността на умисъла. Отсъствието на физическа болка в посочения пример в резултат на действие под формата на физическо насилие със слаб интензитет, имащо за цел единствено да унижи пострадалия, следва да се квалифицира като обида. Употребата на физическо насилие с единствена цел причиняване на физическа болка обуславя съставомерност на леката телесна повреда по чл. 130, ал. 2 от НК. Разбира се, това не изключва идеалната съвкупност, ако с едно деяние преследваните от дееца престъпни резултати са едновременно както унижение, така и причиняване на физическа болка на пострадалия.

Разграничаването на обикновената обида от горепосочените текстове, също засягащи пряко или косвено честта и достойнството на другото, изисква внимателен анализ на обективните факти, релевиращи съставомер-

ните признаци на тези противоправни деяния с отчитане на особеностите на отношението на субекта към обекта на посегателство.

БИБЛИОГРАФИЯ

Велчев, Б. Престъпления от частен характер, София: Сиела, 2015. // **Velchev, B.** Prestaplenia ot chasten harakter. Sofia: Siela, 2015.

Гиргинов, А. Наказателно право на Република България, особена част, София: Софи-Р, 2002. // **Girginov, A.** Nakazatelno pravo na Republika Balgaria, osobena chast. Sofia: SOFI-R, 2002.

Долапчиев, Н. Наказателно право, т. I. Особена част. Престъпления против живота, здравето и честта. София: Придворна печатница, 1943. // **Dolapchiev, N.** Nakazatelno pravo, t. I. Osobena chast. Prestaplenia protiv zhivota, zdraveto i chestta. Sofia: Pridvorna pechatnitsa, 1943.

Ненов, Ив. Наказателно право. Особена част, т. I., София: Наука и изкуство, 1956. // **Nen-**

ov, Iv. Nakazatelno pravo, Osobena chast, t. 1., Sofia: Nauka i izkustvo, 1956.

Петков, П. Военни престъпления. София: Сиела, 2014. // **Petkov, P.** Voenni prestaplenia. Sofia: Siela, 2014.

Радева, Н. Ролята на българското обичайно право след Освобождението. – “De jure”, бр. 1/2019 (18). // **Radeva, N.** Rolyata na balgarskoto obichayno pravo sled Osvobozhdenieto. – “De jure”, br.1/2019 (18).

Раймунов, П. Обида и клевета. София: Феенея, 2009. // **Raymunov, P.** Obida i kleveta. Sofia: Fe-neya, 2009.

Романо, Ш. Х. Ш. Коментар на наказателния закон, т. III, София: Печатница „Новъ животъ“, 1937. // **Romano, Sh. H. Ш.** Komentar na nakazatelnia zakon, t. III. Sofia: Pechatnitsa „Nov zhiivot“, 1937.

Стойнов, Ал. Наказателно право. Особена част. Престъпления против правата на гражданите. София: Сиела, 1997. // **Stoynov, Al.** Nakazatelno pravo. Osobena chast. Prestaplenia protiv pravata na grazhdanite. Sofia: Siela, 1997.